

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “ТӨМРИЙН ХҮДЭР
ХУУРАЙ СОРОНЗОН АРГААР БАЯЖУУЛАХ ҮЙЛДВЭР”-ИЙН 2023 ОНЫ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГЕСТРИЙН ДУГААР: 6073549

АГУУЛГА

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	3
2.1.Сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	5
2.2. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	12
2.3.Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	15
2.4.Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	17
Тус төсөл нь баяжуулах үйлдвэр бөгөөд 2023 онд нөхөн сэргээлт хийхгүй болно.	17
2.5.Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлт	17
2.6.Нүүлгэн шилжүүлэх нөхөн олговор олгох арга хэмжээний биелэлт.....	17
2.7.Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	17
2.8.Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт.....	17
2.9.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	26
2.10.Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт	27

1. ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Төслийн нэр:

- Төмрийн хүдэр хуурай соронзон аргаар баяжуулах үйлдвэр

Төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр:

- “Арвижих хүдэр” ХХК
 - Улсын бүртгэлийн дугаар:
 - Регистрийн дугаар: 6073549

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:

- Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-р хороо, Рокмон бюлдинг -800 тоот.
 - Утас: 976-99100759,
 - Мэйл хаяг: arvijikhuder@gmail.com

Төслийн хүчин чадал

- Тус баяжуулах үйлдвэр нь жилд 500000 тонн хүдэр боловсруулан баяжуулах бөгөөд жилд 300 хоног ажиллана.

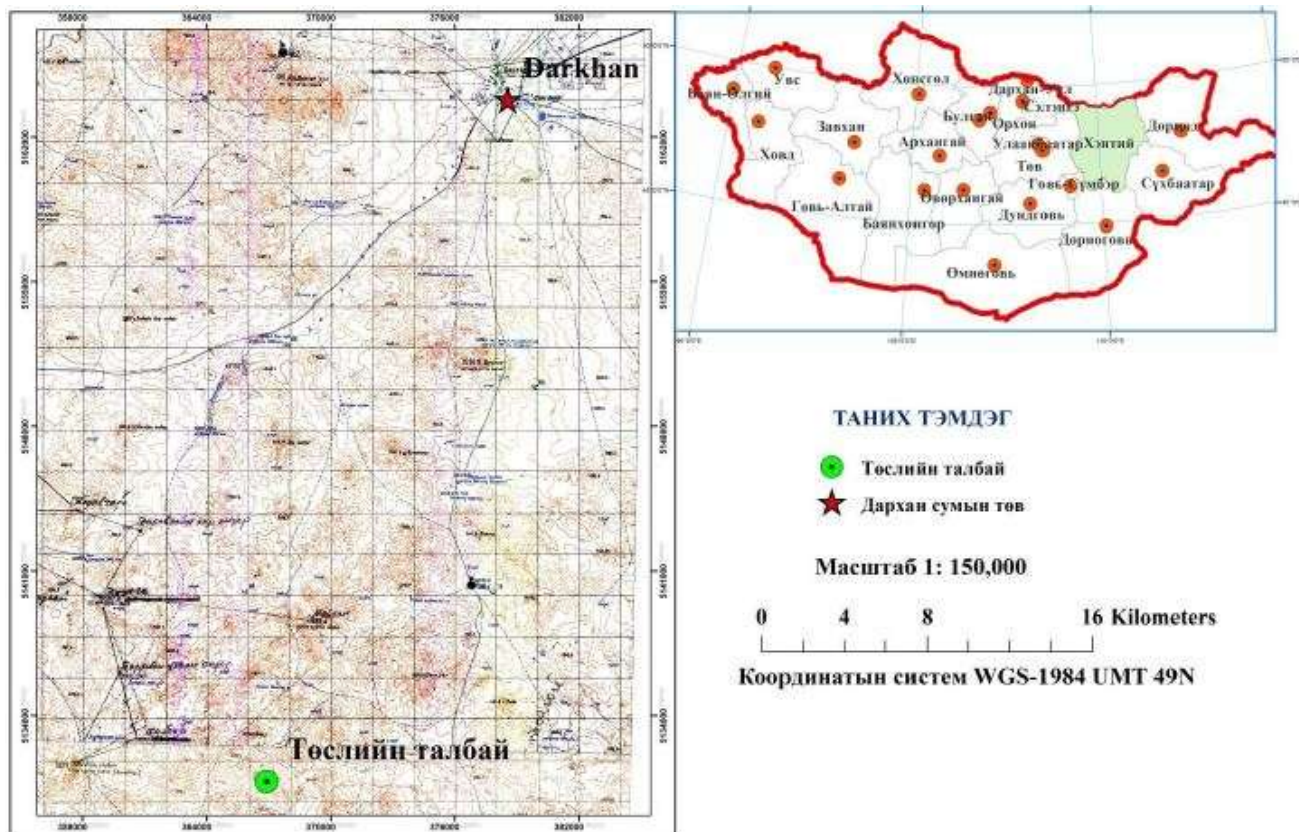
Төслийн байршил:

“Арвижих хүдэр” ХХК ийн Баргилт Овоогийн төмрийн хүдрийн ордыг түшиглэн байгуулах хуурай соронзон аргаар баяжуулах үйлдвэр нь Хэнтий аймгийн Дархан сумын нутаг дэвсгэрт хамаарах ба Улаанбаатар хотоос 300 км т, Хэнтий аймгийн Дархан сумаас баруун урагш 35 км орчим, Бор Өндөр сумаас баруун хойш 20 км зайд байрлана.

- Талбайн байр зүйн зургийн нэрэлбэр: L-49–60
- Талбайн хэмжээ: 15 га

Хүснэгт 1.Төслийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбицол

№	Уртраг			Өргөрөг		
	Градус	Минут	Секунд	Градус	Минут	Секунд
1	109	16	4.99	46	19	1.05
2	109	16	4.42	46	19	19.19
3	109	16	15.17	46	19	19.4
4	109	16	15.17	46	19	9.1
5	109	16	19.93	46	19	9.1
6	109	16	20.18	46	19	1.28

Зураг 1. Төслийн талбайн ерөнхий байршлын зураг

Үйлдвэрийн бүтэц:

- Түүхий эд буулган жигдрүүлэх талбай
- Хүдэр бутлан ангилан баяжуулах хэсэг
- Баяжмал хадгалах талбай
- Завсрын бүтээгдэхүүний талбай
- Хаягдлын овоолго
- Авто пүүний хэсэг
- Засвар үйлчилгээний хэсэг
- Цахилгаан хангамжийн хэсэг
- Ажилчдын байр
- Контор зэрэг хэсгүүдээс бүрдэнэ.

Үйлдвэрийн хүчин чадал: Баяжуулах үйлдвэрийн жилийн хүчин чадал 300 мян.тн хүдэр боловсруулж 142.4 мян.тн баяжмал гаргана. Үйлдвэрийн үндсэн тоног төхөөрөмжийн ашиглалт 80-90%-тай ажиллах үед баяжуулах үйлдвэрийн цагийн хүчин чадал 92.6 тн байна.

2.1.СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ, БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 2.Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэхээр авсан арга хэмжээний биелэлт	
АГААРЫН БОХИРДЛЫГ БУУРУУЛАХ ТАЛААР			
Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосжилт	Усалгааг тогтмол хийх	Хуурайшилт ихтэй өдрүүдэд болон тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн ихэссэн үедүүдэд үйлдвэрийн хашаан доторх замын тоосжилтыг дарах усалгааг хийж ажилласан.	
	Тээврийн замыг сайжруулсан болгох	Өөрийн үйлдвэрийн хаягдал бүтээгдэхүүнээр шаардлагатай тохиолдол бүрд сайжруулсан замын хучилтыг тогтмол хийдэг .	
Утаа болон хийн бохирдол	Машин техникийг үзлэг оношлогоонд оруулах	Үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд ковш-3, экскаватор-1, ачааны портер-1, ажилчдын жижиг оврын автобус-1, унагалдай-1, поо-1, нийтдээ 8 хүнд даацын машин механизм болон суудлын автомашиныг Агаарын бохирдлын тухай хуулийн дагуу оношилгоонд оруулж, татварыг бүрэн төлсөн.	
ГАЗАР ХӨРСӨН БҮРХЭВЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ			

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэхээр авсан арга хэмжээний биелэлт	
Хөрсний бохирдлоос хамгаалах	Тээвэрлэлтийн замын 2 талаар тэмдэг, тэмдэглэгээ хийх	Ачилт тээвэрлэлт гээд бүхий л замын холбогдолтой тэмдэг тэмдэгдэгээг байршуулсан болно.	
	Хөрсний бохирдол үүсэхээс сэргийлэх болон олон салаа зам гаргахгүй байх	Нийт хөдөлгөөнт техник ашигладаг ажилчидад “Үйлдвэрийн бүсэд хөдөлгөөнт техник ашиглах журам”-ыг мөрдүүлж, технологийн замын маршрутыг зургаар гаргаж танилцуулах сургалтаар мэдээлэл олгодог.	
	Шатахуун түгээгүүрийн талбайг хатуу хучилттай болгох	Шатахуун түгээгүүрийн зам талбайг тэгшлэн, хайргаар болон цементээр хучилт хийж тэмдэгжүүлсэн	
ГАЗРЫН ДООРХ УСАНД ҮЗҮҮЛЭХ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ЧИГЛЭЛЭЭР			
Усны нөөц	Ус ашигласны төлбөр тооцоог цаг тухайд нь төлөх	Бор-Өндөр сумын Бор-Өндөр УБҮ болон “Бор-Өндөр хот тохижилт” ТБАГУТҮГ-тай 2023 оны “Хамтран ажиллах гэрээ”, “Хэрэглээнээс илүү гарсан усыг нийлүүлэх гэрээ дугаар ВИ-2022-04-01/”-г тус тус байгуулан цэвэршүүлж гаргасан саарал усыг буцааж үйлдвэрийн зориулалтайгаар ашиглах, хэрэглээнээс илүү гарсан усыг үйлдвэрт эргэлтийн усыг хангах зориулалтаар ашиглаж, үйл ажиллагааны явцад нийтдээ 205 сая төгрөгийг гэрээний дагуу тухай бүр нь төлж барагдуулж ажилласан.	

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэхээр авсан арга хэмжээний биелэлт	
түвшин буурахаас сэргийлэх	Унд ахуйн усанд ус цэвэршүүлэх усны шүүлтүүр байршуулах	3н шатлалтай ус цэвэршүүлэгчийг байрлуулж холбосон	
	Ундны ус хадгалах савыг зориулалтын сав болгох	Ундны ус хадгалах болон зөөвөрлөх эрүүл ахуйн шаардлага хангасан ус хадгалах зориулалттай төмөр сав.	
БИОЛОГИЙН ТӨРӨЛ ЗҮЙЛИЙГ ХАМГААЛАХ ТАЛААР			
Ургамлан нөмрөг	Техникийн хөдөлгөөнд хяналт тавих	Баяжуулах үйлдвэр рүү явах замын дагуу 200м зайд хурдны хязгаарын тэмдэг-1, зүг чиг заасан тэмдэг-2, нийт 3ш тэмдэг байрлуулсан.	

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэхээр авсан арга хэмжээний биелэлт	
	Тэрбум мод үндэний хөдөлгөөнд нэгдэж мод тарих. (Сумын БО-ны газартай хамтран тохиромжтой газар тарих)	Үйлдвэрийн бүсэд мод тарих боломжгүй тул Дархан сумын Цэцэрлэгт хүрээлэнд 210ш хайлаасны суулгац тарьсан.	
Ан амьтдын шилжилт хөдөлгөөнд үзүүлэх нөлөөлөл	Тээвэрлэлтийн зам дагуу ан амьтны нүүдэл шилжилт, ороо орох газар зэргээр өнгөрөхдөө дуут дохио ашиглахгүй байх анхааруулга хийх	Замын хөдөлгөөнд оролцоход кемпийн ойролцоо дуут дохио хориглох тэмдэглэгээг ашигладаг	
	Хууль бус ан хийхгүй байх талаар ажилчидад сургалт явуулах	Хууль бус ан хийхгүй байх, байгаль орчинд ээлтэй байж амьтанд гэмтэл учруулахгүй байх, тоо толгойг хоргодуулахгүй байх болон “Зөрчлийн тухай хууль”-аар анхан шатны сургалтыг явуулсан	

Мод тарьсан байдал.

Дархан сумын Цэцэрлэгт хүрээлэнд 210ш хайлаасны суулгац тарьсан.

Модны нүх ухаж байгаа байдал

Мод суулгасны дараа усалгаа хийж байгаа

Хайлаас модны суулгац суулгаж байгаа

2.2. ОСОЛ, ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 3. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
Байгалийн аюул гамшиг		
Байгалийн давтагдашгүй хүчин зүйл болох	Байгалийн аюул гамшгийн үед авах арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	<p>Компанийн Гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө, Бор-Өндөр суман дахь Онцгой байдлын хэлтсийн даргаар, Гал унтраах шуурхай төлөвлөгөө, Галын аюулгүй байдлыг хангах дотоод журам”-ыг компанийн захирлаар баталгаажуулан ажилчдад танилцуулан гарын үсэг зуруулж, үйл ажиллагаандаа мөрдөн ажиллаж байна.</p> <p>Онцгой байдлын газраас сургалт орж байгаа зураг.</p>
Галын аюул		
Төслийн үйл ажиллагаанд техникийн зориулалттай шатах, тослох материалын аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс	Галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх дүрэм, журам боловсруулж, түүнийг мөрдөн ажиллах	Захирлын 2020/03 тоот тушаалаар батлагдсан “Галын аюулгүй байдлыг хангах дотоод журам”-ыг нийт ажилчин албан хаагчид мөрдлөг болгон ажилладаг ба “Удиртгал сургалт”-аар мэдлэг мэдээлэл олгодог.
	Галын дохиоллын систем суурилуулах, гал унтраах хэрэгслийг зохих газруудад байрлуулах, байнгын бэлэн байлгах, аюулын гарцын байрлалыг заасан самбар, галын аюул гарах болзошгүй газруудад зурагт хуудас, тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулах	Галын дохиоллын систем болон аюулгүй гарцын фосфортой тэмдэг тэмдэглэгээ, гал унтраах хэрэгслэлийг болон бүх цех хэсгүүдэд галын сарааны иж бүрдлийг бүрэн суурьлуулж ажилчидад танилцуулан сургалтаар тогтмол мэдээлэл өгдөг.

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
галын аюул гарах	Ажиллагсдыг цахилгаан хэрэгсэлтэй харьцаж ажиллах арга ажиллагаанд сургаж, гал түймрийн үед хэрхэн ажиллах талаар сургалт зохион байгуулах	Шинэ ажилчид орох бүрд “Удиртгал сургалт”-аар цахилгааны аюулгүй ажиллагаа, галын аюулгүй ажиллагааг ордог. Жил бүр Онцгой байдлын газраар “Галын шуурхай төлөвлөгөө”, “Гамшгийн шуурхай төлөвлөгөө” зэргийг батлуулж нийт ажилчидад танилцуулдаг.
Аянга цахилгаан, хэт халалт, гэнэтийн хүчтэй цахилгаан гүйдлийн нөлөөгөөр галын аюул гарах	Шатахууны агуулахын бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж, тодорхой ажилтанд хариуцуулна. Цахилгааны шитний аюулгүй байдал, газардуулгын акт, баталгаажуулалттай байх	ШТС-ын галын дүгнэлтийг сунгуулж батлуулсан. Шатахууны агуулахын бүрэн бүтэн байдлын үзлэгийг хариуцсан эзэн /нярав, пүүлэгч/ тогтмол хийж бүртгэл тэмдэглэл хөтөлдөг ба сар тутамд хийсэн үзлэгт /ХАБЭА-н инженер/ хяналт тавьж ажилладаг. Үйлдвэрийн бүсэд стандартын дагуу аянга зайлуулагчыг байрлуулсан.

2.2.1. Ажилчдын аюулгүй байдлыг хангах

Болзошгүй аюул ослын үед орон нутгийн эмнэлэг болон бусад байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар гэрээ байгуулж ажиллаж байна.

Ажиллагсдыг түймэр унтраах арга барилд сургах, гал гарсан тохиолдолд шуурхай унтраах арга хэмжээ авах сургалтанд хамруулж, гарын доорх материалаар хангасан.

Үйлдвэрийн ажилчдыг хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч, эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааг хангах сургалтанд хамруулж, семинар зохион байгуулсан.

Зураг 2. Яаралтай түргэн тусламжийн арга хэмжээ авах эмийн сан

Зураг 3. Ажлын байран дахь хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа, самбарууд

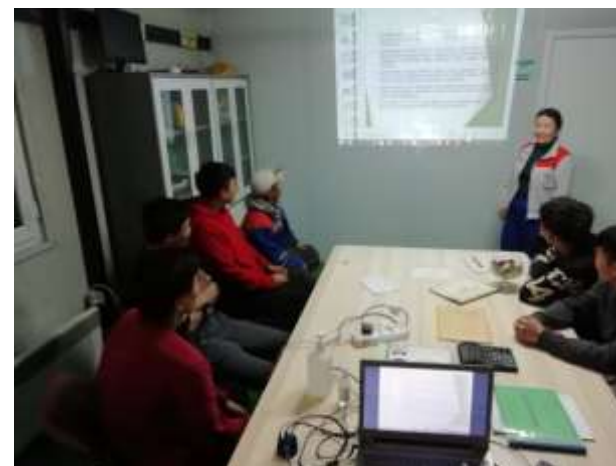
2.2.2. Хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагаа болон галын аюултай тэмцэх талаар

Ашиглалтын тоног төхөөрөмж, техник, ажлын болон ахуйн байр савнууд, шатахуун түгээх цэг нь гал түймрээс хамгаалах хэрэглэлээр хангагдсан.

- ✚ Бүх ажилчид нормын хувцас, хамгаалах хэрэгслийг улиралд тохируулан хэрэглэдэг.
- ✚ Үйлдвэр дээр гарч болзошгүй гал түймрийг урьдчилан сэргийлж, уурхайн даргын тушаалаар галын бүлгэм байгуулж түүний ажиллах журмыг боловсруулан бүх ажилчдад танилцуулж хэвшлээ.
- ✚ Ашиглалтын тоног төхөөрөмж, техник, ажлын болон ахуйн байр, шатахуун түгээх цэг нь гал түймрээс хамгаалсан хэрэглэлээр хангагдсан.
- ✚ Бүх ажилчид нормын хувцас, хамгаалах хэрэгслийг улиралд тохируулан хэрэглэдэг ба хөдөлмөр хамгааллын зааварчилгааг өдөр бүр өгч хэвшсэн.
- ✚ Машин тоног төхөөрөмжийг тусгай газарт байрлуулсан.

2.2.3. Ажилчдад сургалт орж байгаа байдал

Ажлын байран дахь хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагаа, Галын аюулгүй байдлыг хангаж ажиллах болон Онцгой байдлын газраас сугалтыг тогтмол орж байгаа.

Сургалт орж байгаа байдал

2.3.ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 4. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
АХУЙН ХОГ ХАЯГДАЛ		
<p>Ахуйн хэрэглээний хог хаягдал</p> <p>Буруу хадгалсан хог хаягдал түүний эх үүсвэрээс үнэрийн бохирдол гарах</p>	<p>Энгийн хатуу хог хаягдлыг ангилан ялгаж, эмх цэгцтэй хадгалах хогийн сав байршуулах.</p>	<p>Үйлдвэрээс болон ажилчын тосгоноос гарах хог хаягдлыг ахуйн болон аюултай гэж ангилан хаях хогийн цэг байгуулсан.</p>
	<p>Үйлдвэрийн ажилчдад зориулан хог хаягдлын ангилан ялгаж хаях талаар заавар зөвлөмж бүхий зурагт хуудас, зөвлөмжүүдийг байршуулах</p>	<p>Хог хаягдлын ангилан ялгах заавар зөвлөмж тайлбар бүхий зурагт хуудас, зөвлөмжүүдийг объектод байрлуулсан</p>

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	
	Ажилчдыг хог хаягдлыг ангилан ялгаж хаях дадал суулгах	Хог хаягдлын ангилан ялгах заавар зөвлөмж тайлбар бүхий зурагт хуудас, зөвлөмжүүдийг объектод байрлуулснаар ажилчид хэвшиж байгаа	
ҮЙЛДВЭРИЙН ХОГ ХАЯГДАЛ			
Баяжуулах үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас гарах хог хаягдал	Машин техникийн үйлчилгээ, засварын тусгай бэлтгэсэн талбайд явуулж хэвших.	Төмөр хуванцар болон шил лааз бусад хог хаягдлыг ангилан ялгаж хийдэг савтай бөгөөд орон нутагтай хог хаягдлын гэрээний дагуу ажилладаг	
	Ангилсан хог хаягдлаа дахин ашиглах, дахин боловсруулах тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжтэй гэрээний байгуулан нийлүүлж байх	“Бор өндөр хот тохижилт” ТБАГУУГ-тай дахивар хог хаягдал нийлүүлэх гэрээ байгуулан ажиллаж байна. /гэрээг хавсралтаар хавсаргав./	
АЮУЛТАЙ ХОГ ХАЯГДАЛ			
Аюултай хог хаягдал ил задгай хаях	Аюултай хог хаягдлыг ангилан ялгаж эмх цэгцтэй хадгалах цэг байгуулах	Үйлдвэрээс болон ажилчын тосгоноос гарах хог хаягдлыг ахуйн болон аюултай гэж ангилан хаях хогийн цэг байгуулсан.	

Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
	Үйл ажиллагаанаас гарсан ажилласан тос тосолгоо, шатах тослох материалыг тусгайлан битүүмжлэл сайтай саванд хуримтлуулан хадгалах, дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх.	Ажилласан тос тосолгоо хуримтлуулах сав байршуулсан бөгөөд одоогийн байдлаар хаягдал тос тосолгоо үүсээгүй байгаа болно.

2.4. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Тус төсөл нь баяжуулах үйлдвэр бөгөөд 2023 онд нөхөн сэргээлт хийхгүй болно.

2.5. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Аривжих хүдэр” ХХК-ийн эзэмшиж буй газарт малчид болон орон нутгийн иргэдийн газар эзэмших эрхийн гэрчилгээтэй намаржаа, өвөлжөө, хаваржааны байршил байхгүй юм. Тиймээс нөхөн олговрын асуудал анхнаасаа байхгүй байлаа.

2.6. ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

“Төмрийн хүдэр хуурай соронзон аргаар баяжуулах үйлдвэр”-ийн төслийн талбай нь нийт хэмжээгээрээ түүх соёлын өвийн үнэт зүйлс байхгүй болно.

2.7. БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Хүснэгт 5. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
Тус сумын нутагт уурхайн эдэлбэр газар, орхигдсон талбайд тэгшлэн техникийн нөхөн сэргээлт хийх.	2023 онд дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ биологийн нөхөн сэргээлт 2.9 га-д хийсэн талбайн эргэлтийн цэг. Хэнтий аймгийн БОГ-аас өгсөн.
Биотехникийн арга хэмжээ авах	Дархан ууланд нутагшсан аргаль, буганд 2 тонн хужир татаж, хужир тавьдаг хуучин байршилүүдэд тараан тавьсан. /Тайланг хавсралтаар хавсаргав./

ХЭНТИЙ АЙМАГ ДАРХАН СУМЫН ДАРХАН УУЛАНД
ХИЙГДСЭН БИО ТЕХНИКИЙН АЖЛЫН ТАЙЛАН

2023.10.30

Арвижих Хүдэр ХХК-ы хөрөнгө оруулалтаар Дархан ууланд нутагтасан өргөл,
буганд 2 тонн хужир татаж, хужир тавьдаг хүүчин байршиллуудад тараан тавьлаа.

Био-техникийн ажлын тайланг Дархан сумын иргэн: *Х. Энхбаатар* Энхбаатар

Хянаж ажигсан Байгаль хамгаалагч: *Ц.Ганбат*

2.8. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт

Хүснэгт 6. Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн биелэлт

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлт	Хяналтын цэгийн байршил	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
Агаарын чанар		
Тоос нийт (PM10, PM2.5)	Баяжуулах үйлдвэр дотор Үйлдвэрийн хашаан дотор Хүдэрийн овоолгын ойролцоо	Төслийн талбай орчмын агаарт агуулагдах PM2.5, PM10, нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис)-ны агууламжийг Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016 стандарт аргачлалын дагуу DM106A маркийн зөөврийн багажийн тусламжтай тодорхойлсон.
Дуу шуугиан хэмжээ	Баяжуулах үйлдвэрийн ойр орчим	Үйлдвэрийн орчины дуу чимээг хэмжих багажаар хэмжихэд үйлдвэрийн дуу шуугиан ихтэй ажлын байрны орчинд 62.7дБ, үйлдвэрээс 2-оос доошүй км-т 59.0дБ хүртэл байна. Шуугианы хэмжилтийг Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016 стандарт аргачлалын дагуу HAZ-SCANNER model HIM-6000 маркийн зөөврийн багажаар дуу шуугианы хэмжилт хийлээ.
Хөрс		
Хөрсний хүнд металлууд	Баяжуулах үйлдвэрийн хашаан дотор Хаягдлын далангийн ойролцоо Кемп ойролцоо	Төслийн талбайд мониторингийн цэгүүдээс хөрсний дээж авч, хөрсний агрохимийн, хүнд металлын дээжийг “Нарт ШУҮН Консалтинг” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. /Шинжилгээний үр дүнг хавсаргалтаар хавсаргав./
Усны чанар		
Химийн найрлага	Худгийн ус (унд ахуйн ус) Ахуйн хаягдал ус	Гүний худгийн уснаас холбогдох аргачлалын дагуу дээж авч “Нарт ШУҮН Консалтинг” ХХК-ийн ус судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. /Шинжилгээний үр дүнг хавсаргалтаар хавсаргав./

1. Судалгааны талбайн агаарын чанар

Судалгааны байршил, хамрагдсан цэг

Хэнтий аймгийн Дархан сумын нутаг дэвсгэрт байрлах “Арвижих хүдэр” ХХК-ийн “Төмрийн хүдэр хуурай соронзон аргаар баяжуулах үйлдвэр”-ийн газар орчмын орчны агаарын бохирдлын дэвсгэр (фон) хэмжээг тодорхойлох нэг удаагийн хэмжилтийг хийв.

Тус үйлдвэрийн орчимд хяналт шинжилгээний цэгүүдийг сонгохдоо салхины зонхилох чиглэл болон нөлөөллийн түвшнийг чухалчилж үзсэн бөгөөд тухайн хээрийн судалгааны үед үйл ажиллагаа явагдаагүй байсан. Нийт хүдрийн овоолго, үйлдвэрийн хашаанд, баяжуулах үйлдвэр дотор гэсэн 3 цэгийг сонгон авч хэмжилт хийв.

Хэмжилт, үнэлгээний арга зүй: Үнэлгээний мэдээлэл цуглуулахад ажиглалтын болон хэмжилтийн аргуудыг ашиглан ажлын талбайн нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис) болон дуу шуугиан үзүүлэлтүүдийг тодорхойлов. Үүнд:

Нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис): Төслийн талбай орчмын агаарт агуулагдах $PM_{2.5}$, PM_{10} , нийт тоос (Нийт жинлэгдэгч бодис)-ны агууламжийг Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016 стандарт аргачлалын дагуу DM106A маркийн зөөврийн багажийн тусламжтай тодорхойлсон.

Дуу чимээ: Шуугианы хэмжилтийг Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585:2016 стандарт аргачлалын дагуу HAZ-SCANNER model HIM-6000 маркийн зөөврийн багажаар дуу шуугианы хэмжилт хийлээ.

Дотоод орчны бичил цаг уурын үзүүлэлтэд: - Агаарын хэм, харьцангуй чийглэг, гэрэлтүүлэг, агаарын хөдөлгөөний DM106A зөөврийн багажийг ашиглан агшингийн хэмжилтийг

- Орчны агаарын температур, $^{\circ}C$
- Агаарын харьцангуй чийглэг, %
- Агаарын хөдөлгөөний хурд, км/цаг зэрэг үзүүлэлтийг хэмжин “Агаарын чанар-Техникийн ерөнхий шаардлага” MNS 4585:2016 стандартад харьцуулан үр дүнг тайлагналаа.

Хүснэгт 7.Хэмжилт хийсэн үзүүлэлт

№	Шинжилгээ	Бохирдуулагч үзүүлэлт	Хэмжилт хийх багаж, төхөөрөмж	Хэмжилт хийсэн багаж, төхөөрөмжийн зураг
1	Орчны агаарын шинжилгээ	Орчны агаарт тоосны хэмжээ $PM_{2.5}$ PM_{10} Нийт жинлэгдэгч бодис	DM106A	
2	Бичил цаг уур	Температур		
		Хурд Чийглэг		

Хяналт шинжилгээний үр дүн

Агаарын чанарыг гадна орчноос авсан нийт тоосны хэмжээг MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарттай харьцуулахад хүлцэх агууламжаас даваагүй хэвийн хэмжээнд байна.

Хүснэгт 8. Төслийн талбайн агаар дахь тоосны хэмжилтийн үр дүн, мг/м³

№	Сорьц авсан цэг	Сорьц авсан өдөр	Сорьц авсан цаг	PM 1.0 тоосонцор	PM 2.5 тоосонцор	PM 10 тоосонцор
1	46°19'11.47"N 109°16'6.17"E	2023.11.20	12:42	0.02	0.04	0.05
2	46°19'11.96"N 109°16'6.02"E	2023.11.20	13:00	0.10	0.20	0.14
3	46°19'1.51"N 109°16'8.27"E	2023.11.20	14:05	0.07	0.04	0.09
Агаарын чанарын стандарт MNS 4585:2016				0.500	-	-

ДҮГНЭЛТ: Төслийн талбай, түүний орчмын агаарын чанарын үзүүлэлт нь Монгол улсын MNS 4585:2016 “Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага” стандарт хязгаараас хэтрээгүй байна.

2. Судалгааны талбайн газрын доорх усны чанар

Төслийн талбайд гүний худаг гаргасан бөгөөд энэхүү худгийн уснаас авсан дээжийг “Нарт ШУҮН Консалтинг” ХХК-ийн ус судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.

Хүснэгт 9. Усны шинжилгээний үзүүлэлтүүд

Анион	1 дм ³ -д байгаа			Катион	1 дм ³ -д байгаа		
	мг/л	мг-экв/л	мг/ экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг/ экв/%
Cl⁻	51.00	1.44	21.53	Na⁺	13.00	0.57	8.47
SO₄²⁻	26.00	0.54	8.11	K⁺	2.00	0.05	0.77
NO₃⁻	4.00	0.06	0.97	Ca⁺	105.00	5.24	78.45
CO₃⁻	0.00	0.00	0.00	Mg⁺	10.00	0.82	12.32
HCO₃⁻	283.00	4.64	69.40	Fe	0.00	0.00	0.00
Дүн	364.00	6.68	100.00	Дүн	130.00	6.68	100.00
HCO ₃ -ийн хагасыг хассан анион катионуудын нийлбэр: 352.5 мг/дм ³ Анион катионуудын нийлбэр: 494 мг/дм ³ Ерөнхий хатуулаг: 6.06 мг-экв/дм ³ pH: 7.79 Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 332 ppm Цахилгаан дамжуулах чадвар: EC-0.837 ds/m TDS:441 ppm					Физик чанар: Өнгө: 0-өнгөгүй Үнэр: 0-үнэргүй Булингар: тунгалаг		

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын анги, кальцийн бүлэг, II төрлийн цэнгэг буюу дунд зэргийн эрдэсжилттэй, бага хатуулагтай ус байна.

Зураг 4. Гүний худгийн ус

Хүснэгт 10. Цэвэршүүлсэн усны шинжилгээний үзүүлэлтүүд

Анион	1 дм ³ -д байгаа			Катион	1 дм ³ -д байгаа		
	мг/л	мг-экв/л	мг/ экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг/ экв/%
Cl ⁻	51.00	1.44	22.25	Na ⁺	12.00	0.52	8.07
SO ₄ ²⁻	23.00	0.48	7.41	K ⁺	2.00	0.05	0.79
NO ₃ ⁻	1.50	0.02	0.37	Ca ⁺	100.00	4.99	77.15
CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00	Mg ⁺	11.00	0.90	13.99
HCO ₃ ⁻	276.00	4.52	69.96	Fe	0.00	0.00	0.00
Дүн	351.50	6.47	100.00	Дүн	125.00	6.47	100.00
HCO ₃ -ийн хагасыг хассан анион катионуудын нийлбэр: 338.5 мг/дм ³ Анион катионуудын нийлбэр: 476.5 мг/дм ³ Ерөнхий хатуулаг: 5.89 мг-экв/дм ³ pH: 7.55 Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 327 ppm Цахилгаан дамжуулах чадвар: EC-0.828 ds/m TDS:429 ppm						Физик чанар: Өнгө: 0-өнгөгүй Үнэр: 0-үнэргүй Булингар: тунгалаг	

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын анги, кальцийн бүлэг, II төрлийн цэнгэг буюу дунд зэргийн эрдэсжилттэй, бага хатуулагтай ус байна.

Хүснэгт 11. Химийн шинжилгээний үр дүнг Ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт MNS 0900:2018 стандарттай харьцуулсан байдал (Сорьц №1)

№	Химийн шинжилгээний үзүүлэлтүүд	Худгийн ус	Цэвэршүүлсэн ус	MNS 0900: 2018
1	Усан орчны (pH)	7.79	7.55	6.5-8.5
2	Cl ⁻ , хлорид	51.00	51.00	350.0
3	SO ₄ ²⁻ , сульфат	26.00	23.00	500.0
4	NO ₃ ⁻ , нитрат	4.00	1.50	50.0
5	Ca ⁺⁺ , кальци	105.00	100.00	100.0
6	Mg ⁺⁺ , магни	10.00	11.00	30.0

Шинжилгээний үр дүнг Ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт MNS 0900:2018 стандартын шаардлагатай харьцуулахад зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс хэтрээгүй байна.

ДҮГНЭЛТ: “Нарт ШУҮН Консалтинг” ХХК-ийн ус судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн шинжилгээний хариу нь химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын анги, кальцийн бүлэг, II төрлийн цэнгэг буюу дунд зэргийн эрдэсжилттэй, бага хатуулагтай ус байна. Шинжилгээний үр дүнг Ундны ус, эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ (MNS 0900:2018) харьцуулахад зөвшөөрөгдөх хэмжээнээс даваагүй байна.

3. Судалгааны талбайн хөрсний чанар

Хөрсний агрохимийн, хүнд металлын дээжийг “Нарт ШУҮН Консалтинг” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лабораторид тус тус шинжлүүлсэн.

Хөрсний морфологи болон хими физик шинж чанар

Зүсэлт №1

Зураг 5. Зүсэлт №1-ийн газарзүйн байрлал, хөрсний зүсэлт хийсэн цэг

Хүснэгт 12. Судалгааны талбайн 1-р зүсэлт хийсэн цэгийн морфологи бичиглэл

Хөрсний морфологи бичиглэл		
Байршил	Хэнтий аймгийн Дархан сум	
Координат	46°19'1.51"N	
	109°16'8.27"E	
Өндөр	д.т.д 1416 метр	
Газрын гадаргын налуу	6.1 (градус)	
Ургамлын бүрхэвч	35-40%	
Хөрсний нэр	Уулын хүрэн хөрс	
Гүн	А. 0-10 10см	Цайвар хүрэн өнгөтэй, гадаргаасаа эхлээд сайр чулуутай, жошамлын үндэс багатай, элсэнцэр механик бүөөлдээхүүнтэй байна.

Хүснэгт 13. Төслийн талбайн зүсэлт хийсэн цэгийн химийн үзүүлэлт

№	Гүн, см	pH H ₂ O	ЦДЧ dS/m	Ялзмаг %	Давс	CaCO ₂	NO ₃ мг/100г	Солилцох суурь, мг-экв/100 гр		Шим тэжээлийн элементүүд мг/100 гр	
								Ca	Mg	P ₂ O ₅	K ₂ O
1	0-20	7.28	0.123	2.23	0.052	1.23	0.43	19	9	2.1	6

Химийн шинжилгээний үр дүнгээр хөрсний дээжийн ялзмагийн хэмжээ дунд зэрэг, ургамалд ашигтай хөдөлгөөнт фосфорын агууламж сайн ба калийн агууламж бага хангамжтай байна. Солилцох суурь (Ca+Mg мг-экв/100 гр) 28 мг буюу дунд, хөрсний урвалын орчин саармаг байна. Хөрсний хялбар уусах давсны агууламж (0.052) бага, 1.23%-ийн карбонаттай байна.

Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Хөрсний хатуу хэсгийг бүрдүүлж байгаа жижиг ширхгүүдийн хэмжээгээр нь ангилан тэдгээрийг хувиар илэрхийлснийг механик бүрэлдэхүүн гэнэ. Энгийн ширхгийн хэмжээгээр нь шороо ба чулуу гэсэн хоёр том бүлэгт хуваана. Хөрсний задлан шинжилгээнд бэлтгэхэд 1 мм-ийн шигшүүрээр шигших бөгөөд түүнээс том хэмжээтэйг чулуу, харин шигшигдэж орсон 1 мм-ээс бага ширхэгтэйг шороо гэнэ (Аваадорж бусад 2012).

Хүснэгт 14. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

№	Гүн, см	Механик бүрэлдэхүүн, % ширхгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
1	0-20	43.0	32.3	13.4	3.6	1.9	5.8	11.3

Хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг тодорхойлох Н.А. Качинскийн ангиллын аргаар физик шаврын эзлэх хувиар тодорхойлоход элсэрхэг механик бүрэлдэхүүнтэй байна.

Хөрсний бохирдол

Хүнд металлын агууламж

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг тодорхойлох зорилгоор бид хүнд металлын 3 дээж авч “Нарт ШУҮН Консалтинг” ХХК-ийн хөрс судлалын итгэмжлэгдсэн лаборатори”-д тус бүр Ni, Cd, Pb, Zn, Cr, Cu гэсэн 6 элементийг задлан шинжлүүлсэн. Шинжилгээний үр дүнг дэлгэрэнгүй байдлаар доорх хүснэгтээр харууллаа.

Хүснэгт 15. Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламж

Дээж авсан цэгийн дугаар	Дээж авсан гүн, см	Хүнд металлын агууламж мг/кг					
		Ni /никель/	Cd /кадмий/	Pb /Хар тугалга/	Zn /цайр/	Cr /хром/	Cu /зэс/
Дээж 2	0-5	4.8	0.0	243.8	243.9	44.2	75.6
Зүсэлт 1	0-20	4.8	0.0	50.0	103.4	54.3	16.5
Дээж 3	0-5	0.0	0.0	37.5	226.1	29.3	64.0
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ /MNS 5850:2019/							
Элсэрхэг хөрс		60	1	50	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	1.5	70	150	100	80
Шаварлаг хөрс		150	3	100	300	150	100

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж үр дүнг MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ стандарттай харьцуулахад элсэрхэг хөрсөнд агуулагдах зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс Хар тугалга (Pb) 193.8 мг-аар /Дээж 2/, Цайр 3.4 – 143.9 мг-аар, Зэс (Cu) 4 мг /Дээж3 / 15.6 мг-аар тус тус давсан байна.

Хөрсний эрүүл ахуй

Хүснэгт 16. Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний үзүүлэлтүүд

Дээжний дугаар	Нянгийн тоо MNS 6341:2012	Гэдэсний савханцрын титр (E.coli) MNS 5367:2004		Анаэробын (Cl.perfringens) MNS 6341:2012	
	Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
Дээж 1	$6.0 \cdot 10^5$	0.01<	2	0.1<	1

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний үр дүнг (MNS 3297:2019) Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот, суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм, хэмжээ стандарттай харьцуулахад дээрх үзүүлэлт илрээгүй буюу хөрс бохирдолгүй байна.

ДҮГНЭЛТ: Тус талбайд уулын хүрэн хөрс тархсан. Тус хөрснөөс авсан химийн шинжилгээний үр дүнгээр хөрсний дээжийн ялзмагийн хэмжээ дунд зэрэг, ургамалд ашигтай хөдөлгөөнт фосфорын агууламж сайн ба калийн агууламж бага хангамжтай байна. Солилцох суурь (Ca+Mg мг-экв/100 гр) 28 мг буюу дунд, хөрсний урвалын орчин саармаг байна. Хөрсний хялбар уусах давсны агууламж (0.052) бага, 1.12%-ийн карбонаттай байна.

Хөрсөн дэх зарим хүнд металлын агууламжийг лабораторийн шинжилгээгээр тодорхойлж “Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” (MNS 5850:2019)-ийн стандарттай харьцуулахад зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ болон хортой, аюултай агууламжаас бага байна.

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний үр дүнг (MNS 3297:2019) Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот, суурин газрын хөрсний ариун цэврийн үнэлгээний үзүүлэлтийн норм, хэмжээ стандарттай харьцуулахад дээрх үзүүлэлт илрээгүй буюу хөрс бохирдолгүй байна.

2.9. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 17. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааг эрх бүхий байгууллагаар гүйцэтгүүлэх (5 жилд 1 удаа).	Газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгаа хийх тусгай зөвшөөрөлтэй аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулсан хийлгэхээр тохиролцсон болно..
Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан.
Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	Байгаль орчны мэргэжилтэн авч ажиллуулж байгаа болно. Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх талаар мэдээллийг уурхайн ажилчдад тогтмол сургалт зохион байгуулж ажиллаж байна.
Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ –нд хүргэж өгөх.	Үйлдвэрийн 2023 оны БОМТ-ыг БОАЖЯ-ны хүрээлэн буй орчин, байгалийн нөөцийн удирдлагын газраар баталгаажуулан нөхөн сэргээлтийн барьцаа хөрөнгө болох 2 795 000 төг байршуулсан болно. 2023 оны БО-ны биелэлтийн тайланг хүргүүлэхээр бичиг баримтыг бүрдүүлэн ажиллаж байна.
Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОХТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	

2.10. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөний биелэлт

Төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан, мэдээг танилцуулж, хэлэлцүүлэх ажлыг зохион байгуулахаар бичиг баримтын бүрдүүлэх, орон нутагт саналыг хүргүүлэн ажиллаж байна.

Хүснэгт 18. БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнасан биелэлт

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ
Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага	Тайлан хүргүүлж тайлагнах	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар	2023 оны БОМТ биелэлтийн тайланг хүргүүлэхээр бичиг баримтыг бүрдүүлж байгаа болно.
Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга	Танилцуулж, тайлагнах	Тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар	БОМТ-г БОАЖЯ-ийн сайдын 2019 оны А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу 2023 оны байгаль орчны менежментийн биелэлтийн тайланг боловсруулсан. Тус тайланг хянаж, дүгнэх ажлын хэсгийг томилуулах хүсэлт гаргасан.
Төслийн ажилчид ба орон нутгийн иргэдэд	Тайлагнах	Төслийн ажилчид ба орон нутгийн иргэдээс гомдол, санал гарсан тохиолдолд цаг алдалгүй санал гомдлыг нь барагдуулах зорилгоор гомдол барагдуулах менежментийн төлөвлөгөөг тогтвортой хэрэгжүүлэх;	2023 онд аливаа гомдол санал ирээгүй болно.

Хавсралт

УБ-2

Монгол Улсын Байгалийн газрын
2004 оны 20 дугаар сэтгүүлээр баталсан

МОНГОЛ УЛС
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

0090120556

2016.05.05
/ Бүртгэсэн өдөр, өдөр /

9011615012
/ Улсын бүртгэлийн дугаар /

6073649
/ Иргэдийн дугаар /

Арвижик Хүдэр
/ Хуулийн этгээдийн нэр, харуулгын хэлбэр /

Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
/ Урсан байгуулах байршил бичиг /

Дүрэм
/ Дүрэм /

Шийдвэр
/ Шийдвэрийн нэр /

01
/ Дүрэм /

2016.05.04
/ Өг. өдөр, өдөр /

4810
/ Код /

Гадна худалдаа
/ Улсын эрхлэх үйл ажиллагааны шийдэл /

4923
/ Код /

Автомашиннар өсөн гээвэрлэх
/ Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны шийдэл /

Хугацаагүй
/ Хугацаа /

1
/ Голчүүдийн тоо /

50.00
/ Өөрийн сөрмөгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр /

Улаанбаатар, Баянгол, 2-р хороо, Радмон Болдрин-800 тоот, Утас1: 99100759, Утас2: , Факс:
/ Хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг /

Улсын бүртгэл, статистикийн ерөнхий газрын Хуулийн этгээдийн бүртгэлийн газар
/ Бүртгэсэн байгууллагын нэр /

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт өөрчлөлтийн бүртгэл

Дд	Нэмэлт өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн	
		Огноо	Ажилтан/тэмдэг
1	Бидэн өөрсөдэй Энхбаатар-а Губээтэхэй Загирал-р томилгоые бүртгээ.	2016.05.05	М.Монголжин

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцаагч хуурагчид,
Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

Уул уурхайн олборлолт, газрын тос, уламжлалт бус газрын тос, цацраг идэвхт ашигт малтмалын хайгуулын төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг дүгнэх хуудас

1. Төсөл хэрэгжүүлэгч ААН-ийн нэр: “Арвижих хүдэр” ХХК-ны 2023 оны БОМТөлөвлөгөөний биелэлт
2. Төслийн байршил: Хэнтий аймаг Дархан сум
3. Регистрийн дугаар: 6073549
4. Огноо: 2023.11.30.

№	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрэлдэхүүн хэсгүүд	Авсан байвал зохих оноо	Ажлын хэсгийн гишүүдийн үнэлсэн оноо								Гишүүдийн үнэлсэн онооны энгийн арифметик дундаж	Үндэслэл, тайлбар
			Г.Мөнх-Эрдэнэ	Ө.Манлааж	Б.Мөнхжаргал	Ц.Батбуян	Н.Солонго	Ж.Энхтөр	Адъяа			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	20	18.6	18.6	18.6	18.6	18.6	18.6	18.6		18.6	14 ажил төлөвлөснөөс 13 ажил гүйцэтгэсэн
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт /техникийн нөхөн сэргээлт, биологийн нөхөн сэргээлт, татан буулгах, хаалтад бэлтгэх/	30	-	-	-	-	-	-	-		30	Төлөвлөгдөөгүй
3	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	10	10	10	10	10	10	10	10		10	Сумын Засаг даргын шийдвэрээр сумын төв хогийн цэгийн 2.9 га талбайг булж цэгцлэх арга хэмжээг зохион байгуулсан.
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний биелэлт	5	-	-	-	-	-	-	-		5	Тухайн жилд холбогдох асуудлаар ямар нэгэн ажил төлөвлөгөөгүй

5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний биелэлт	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	Тухайн жилд холбогдох асуудлаар ямар нэгэн ажил төлөвлөөгүй
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	10	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	8.3	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөнд 6 ажил тусгаснаас тухайн 1 ажил хийгдээгүй байна. 5 ажил хийгдсэн.
7	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөнд 7 ажил төлөвлөгдсөнөөс 7 ажил гүйцэтгэсэн.
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт	5	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3	Агаарын шинжилгээг 3 цэгт 1 удаа хийхээр төлөвлөснөөс хийгдээгүй, дуу шуугианыг 1 цэгт 1 удаа хийхээр төлөвлөснөөс хийгдээгүй, Хөрсний шинжилгээг 3 цэгээс жилд 1 удаа хийхээс 1 удаа хийгдсэн. Усны шинжилгээг 2 цэгээс жилд 1 удаа хийхээр төлөвлөснөөс хийгдээгүй байна
9	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	5	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	4.2	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд 6 ажил тусгаснаас 1 ажлыг хийж гүйцэтгээгүй, 5 ажил гүйцэтгэсэн байна.
10	Аймаг, сумын орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагын шаардлагаар хийсэн ажил болон нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөөний биелэлт	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөөнд 1 ажил төлөвлөж 1 ажил хийгдсэн.

Нийт оноо	100	92.4	92.4	92.4	92.4	92.4	92.4	92.4	92.4	92.4	92.4
-----------	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Тайлбар: Бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрт биелэлтээс нь хамааран авсан байвал зохих оноог тогтоосон ба ажлын хэсгийн гишүүн тус бүрийн өгсөн онооны энгийн арифметик дунджийг бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрт тооцож гаргана. Гишүүдийн бүрэлдэхүүн хэсэг тус бүрт өгсөн онооны энгийн арифметик дунджийн нийлбэр нь нийт оноо болно. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн биелэлтийн нийт оноо нь 90-аас доош байвал төлөвлөгөөний биелэлтийг хангалтгүй гэж үзнэ. Тухайн жилд дүйцүүлэн хамгаалах ажил төлөвлөгдөөгүй бол нөхөн сэргээх арга хэмжээ рүү, түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ төлөвлөгдөөгүй бол сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний биелэлт рүү шилжүүлж тооцно.

Ажлын хэсгийн дарга: _____ / Г.Мөнх-Эрдэнэ /

Ажлын хэсгийн нарийн бичгийн дарга: _____ / Ө.Маналжав /

Гишүүд:

Аймгийн ЗДТГ-ын Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, хөрөнгө оруулалтын хэлтсийн Байгаль орчин уул уурхайн асуудал хариуцсан мэргэжилтэн _____ / Б.Мөнхжаргал /

Аймгийн БОАЖГ-ын Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч _____ / Ц.Батбуян /

Сав газрын захиргааны ус ашиглагч хариуцсан мэргэжилтэн _____ / Н.Солонго /

Сумын Засаг даргын орлогч _____ / Ж.Энхтөр /

Сумын Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч _____ / С.Адъяа /

Танилцсан:

Арвижих хүдэр ХХК-ны гүйцэтгэх захирал

_____ / Д.Уранбаатар

2023 онд дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайн эргэлтийн цэг

Д/д	Талбайн хэмжээ /га/	Нөхөн сэргээлтийн төрөл	Х	Ү
1	2.9	дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ биологийн нөхөн сэргээлт	109° 23' 32.870" E	46° 35' 57.540" N
2			109° 23' 38.250" E	46° 36' 2.200" N
3			109° 23' 44.690" E	46° 36' 0.370" N
4			109° 23' 39.950" E	46° 35' 54.910" N
5			109° 23' 32.870" E	46° 35' 57.540" N

ДАХИВАР НӨӨЦ НИЙЛҮҮЛЭХ ГЭРЭЭ

2023 оны 8 дүгээр сарын 02-ны өдөр

№

Бор-өндөр сум

Энэхүү Дахивар хөг хаягдал нийлүүлэх гэрээ (цаашид "Гэрээ" гэх)-г Монгол улсын үндсэн хууль, Монгол улсын иргэний хууль, Хөг хаягдлын тухай хууль, Хот тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 5 дугаар бүлэг 4-ийн 30.2.1, 30.2.2 дахь заалт, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль 21 дүгээр зүйл 3-ын 4 дахь заалт, Хөг хаягдлын тухай хуулийн 9-р зүйлийн 9.1-9.5, 12.4 дахь заалтыг тус тус үндэслэн,

нэг талаас 4183789 регистрийн дугаартай Монгол Улс, Хэнтий аймаг, Бор-өндөр сум, 1 дүгээр баг, ТӨ-ийн 1 дүгээр байр 1 тоот хаягт орших "Бор-Өндөр хот тохижилт" ТБАГУТУГ (цаашид "Дахивар нөөц хүлээн авагч" гэх)

нөгөө талаас 6073549 регистрийн дугаартай Монгол Улс, Хэнтий аймаг дархан сум 2-р баг баргилт хаягт орших "Арвижих хүдэр" ХХК (цаашид "Бэлтгэн нийлүүлэгч" гэх) нар дор дурдсан нөхцөлөөр харилцан тохиролцож байгуулав.

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

- 1.6 Энэхүү гэрээний зорилго нь Бэлтгэн нийлүүлэгч нь дахивар нөөц болох **хуванцар, гялгар уут, шил, төмөр, металл, цаас, хаягдал машин**/цаашид "дахивар нөөц" гэх/-ыг бэлтгэн Дахивар нөөц хүлээн авагчид нийлүүлэх, Дахивар нөөц хүлээн авагч нь дахивар нөөцийг хүлээн авахтай холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулахад оршино.
- 1.7 Энэхүү гэрээний үүргийн гүйцэтгэлийг "Дахивар нөөц хүлээн авах хяналтын хуудас" (Хавсралт №1)-аар баталгаажуулах ба гэрээний салшгүй хэсэг байна.
- 1.8 Энэхүү гэрээг 2022 оны 09 дугаар сарын 01-ны өдрөөс эхлэн 2023 оны 08 дугаар сарын 31-ны өдрийг дуустаал нэг жилийн хугацаатай байгуулав.
- 1.9 Талууд харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр Нэмэлт гэрээ байгуулах замаар энэхүү гэрээний хугацааг сунгаж болно.
- 1.10 Талуудыг төлөөлж дараах эрх бүхий албан тушаалтнууд энэхүү гэрээтэй холбоотой асуудлаар хэлэлцэж шийдвэр гаргана.
 - 1.10.1 Дахивар нөөц хүлээн авагчийг төлөөлж: "Бор-Өндөр хот тохижилт" ТБАГУТУГ-н дарга Э.Эрдэнэбат, Утас: 95050044
 - 1.10.2 Бэлтгэн нийлүүлэгчийг төлөөлж: Б.Малванов 80808776, Утас:

Хоёр. Дахивар нөөцийн чанар

- 2.3 Бэлтгэн нийлүүлэгчийн ангилан хуримтлуулсан дахивар нөөц нь гадны биетгүй, цэвэр (баглаа боодлын материалаас бусад бохирдолгүй) хаягдал хуванцар, гялгар уут, лааз, металл, төмөр, шил, цаас тус бүр хайрцаглаж, шуудайлж савласан байх.

Худалдан авагч:

Бэлтгэн нийлүүлэгч:

2.4 Хуримтлуулсан дахивар нөөц нь тус бүрдээ өөрийн ангилалд тохирсон шинж чанарыг агуулсан байна.

1 гурав. Нийлүүлэх нөхцөл

3.8 Бэлтгэн нийлүүлэгч дор дурьдсан дахивар нөөцүүдийг бэлтгэн нийлүүлнэ.

Дахивар нөөц нэрс	
ЦААС	Цагаан цаас
	Бор цаас
ХУВАНЦАР	Ус, ундааны /PET/
	Ахуйн зөөлөн /HDPE/
	Подоон, авдар /PP/
	Вакум цонхны хуванцар хүрээ /PVC/
	Хөөсөнцөр /PS/
ГЯЛГАР УУТ	Пакет /бүт.савлагаа/
	Зөөлөн
ЛААЗ	Лааз
ТӨМӨР	Зузаан, нимгэн, ган, ширэм
МЕТАЛЬ	Зэс, гууль, хайлш, хөнгөн цагаан
ШИЛ	Дахин боловсруулах, дахин ашиглах

3.9 Бэлтгэн нийлүүлэгч нь дахивар нөөцийн нийлүүлэлт хийхээс 1-3 /нэгээс гурав/ хоногийн өмнө нийлүүлэх дахивар хаягдлын талаар Дахивар нөөц хүлээн авагчид мэдэгдсэн байна.

3.10 Бэлтгэн нийлүүлэгч тээвэрлэлт захиалахдаа дахивар нөөцийг төрөл бүрээр нь холилдоогүй байдлаар ууталж шуудайлсан байх ба 1.Дахивар нөөцийн зураг, 2.Ачуулах байршил, 3.Хариуцаж ачуулах ажилтаны дугаарийг Бор-өндөр хот тохижилт дуудлагын утас 94077199, интернет фэйсбүүк хаягаар явуулж захиалгаа баталгаажуулж дахивар нөөц нийлүүлэх үүргээ биелүүлсэн байна

3.11 Бэлтгэн нийлүүлэгчийн зүгээс нийлүүлэх гэж буй дахивар нөөцийн хэмжээнд хязгаар тавигдахгүй.

3.12 Бэлтгэн нийлүүлэгч нь энэхүү гэрээний хүчинтэй хугацаанд бусад хувь хүн болон албан байгууллагад дахивар хаягдлыг нийлүүлэхгүй.

3.13 Дахивар нөөц хүлээн авагч нь дахивар нөөцийг заасан хугацаанд хүлээн авах үүрэгтэй ба өөрийн болон дахин боловсруулах үйлдвэрийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан хүлээн авах боломжгүй тохиолдолд талууд харилцан тохиролцсоны үндэнд бэлтгэн нийлүүлэгч өөр ижил төрлийн үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгж, иргэнд нийлүүлэх эрхтэй.

3.14 Дахивар нөөц хүлээн авагч нь тохирсон цаг тухайд дахивар нөөцийг хүлээн авах үүрэгтэй.

Дөрөв. Төлбөр тооцоо

4.2 Бэлтгэн нийлүүлэгч нь дахивар нөөцийг дээрх хууль тогтоомжийн хүрээнд байгал орчиноо хамгаалах, ил задгай хог хаяхгүй байгальг бохирдуулхаас урдчилан сэргийлэх зэрэг заалтуудад үндэслэн хог хаягдалаа агилан ялгах дахин боловсруулах үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэхийг дэмжих зорилгоор үнэ төлбөргүй дахивараа нийлүүлнэ.

Худалдан авагч:

Бэлтгэн нийлүүлэгч:

- 7.12. Талуудын аль нэг нь гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй, зөрчил гаргасан тохиолдолд нөгөө тал уг зөрчлийг арилгах тухай мэдэгдлийг бичгээр хүргүүлнэ.
- 7.13. Талуудын аль нэг нь гэрээ цуцлах тухай саналаа нөгөө талдаа 7 (долоо) хоногийн өмнө мэдэгдсэнээр Гэрээг цуцалж болно.
- 7.14. Дараах тохиолдлын аль нэг бий болсон бол талууд энэхүү Гэрээг нэн даруй цуцлах ба учирсан хохирол, зардлыг буруутай талаар нөхөн төлүүлэх эрхтэй. Үүнд:
- 7.14.1. Талууд гэрээний заалтыг ноцтой зөрчсөн, гэрээгээр хүлээсэн үүргээ 2 ба түүнээс дээш удаа биелүүлээгүй эсхүл зохих ёсоор биелүүлээгүй,
- 7.14.2. Нөгөө талын тавьсан шаардлага, холбогдох дүрэм журам зөрчсөн;
- 7.15. Талууд гэрээ байгуулсантай холбогдон шууд болон шууд бусаар мэдсэн, олж авсан, талуудтай холбоотой бизнесийн нууцад хамаарах аливаа мэдээ, мэдээлэл, баримт (үүнд: бүх төрлийн гэрээ, хэлцэл, бараа материалын үнийн санал гэх мэт)-ыг нөгөө талын зөвшөөрөлгүйгээр өөрийн болон гуравдагч этгээдийн ашиг сонирхолд эсвэл гэрээний нөгөө талын эсрэг ашиглахгүй, аливаа гуравдагч этгээдэд амаар буюу бичгээр задруулахгүй, дамжуулахгүй байх үүргийг хугацаагүй хүлээнэ.
- 7.16. Хэрэв гэрээний 7.5 дахь хэсгийг зөрчсөн тохиолдолд учирсан бүх хохирол, хор уршгийг буруутай тал нь бүрэн хариуцаж, барагдуулна.

Найм. Давагдашгүй хүчин зүйл

- 8.4. Давагдашгүй хүчний шинжтэй нөхцөл байдал гэдэгт үерт автах, гал түймэрт нэрвэгдэх, дэлбэрэлтэд өртөх, газар хөдлөх, тахал болон бусад байгалийн хүчин зүйлс, мөн цэрэг дайны үйл ажиллагаа, хориг зэрэг аль нэг тал Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн биелүүлэх боломжгүй нөхцөл байдал бий болохыг ойлгоно.
- 8.5. Давагдашгүй хүчний шинжтэй нөхцөл байдлын улмаас Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүхэлд нь эсхүл хэсэгчлэн биелүүлэх боломжгүй байгаа тал нөгөө талдаа нэн даруй мэдэгдэх ба үүрэг гүйцэтгэх хугацаа дээрх нөхцөл байдал арилах хүртэл хугацаагаар сунгагдана.
- 8.6. Давагдашгүй хүчин зүйлийн улмаас Гэрээний хэрэгжилт бүхэлдээ буюу хэсэгчлэн саатсан тохиолдолд аль нэг тал нь нөгөө талдаа хандан Гэрээг дуусгавар болгох тухай хүсэлтээ бичгээр мэдэгдэх ба Гэрээг дуусгавар болгох эсэхийг Талууд харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ.

Ес. Маргаан шийдвэрлэх

- 9.3. Энэхүү гэрээтэй холбогдон үүссэн аливаа маргаан, санал зөрөлдөөн, үл ойлголцлыг Талууд харилцан зөвшилцөх аргаар шийдвэрлэнэ.
- 9.4. Хэрэв талууд аливаа маргаан, санал зөрөлдөөн, үл ойлголцлыг 9.1 дэх хэсэгт заасан аргаар шийдвэрлэж чадаагүй бол Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу Монгол Улсын шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

Арав. Бусад

- 10.6. Энэхүү гэрээ нь Талуудын бүрэн эрхт төлөөлөгчид гарын үсэг зурж, тамга (тэмдэг) даран баталгаажуулснаар хүчин төгөлдөр болж, Талууд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ бүрэн биелүүлснээр дуусгавар болно.
- 10.7. Энэхүү Гэрээг 2 (хоёр) хувь үйлдсэн бөгөөд талууд тус бүр нэг хувийг хадгалах ба тэдгээр нь хууль зүйн хувьд адил хүчинтэй байна.
- 10.8. Гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг Талууд харилцан тохиролцож, Нэмэлт гэрээ байгуулсны үндсэн дээр шийдвэрлэнэ. Нэмэлт гэрээ нь энэхүү гэрээний салшгүй хэсэг байна.

Худалдан авагч:

Бэлтгэн нийлүүлэгч:

Тав. Тээвэрлэлт

- 10.1. Дахивар нөөц хүлээн авагч нь дахивар нөөцийг энэхүү гэрээний 3.3 дахь хэсэгт заасан хаягаар хүлээн авч тээвэрлэнэ.
- 10.2. Тээвэрлэлт хийх ачааны машиныг _____ бүрэн хариуцна.

Зургаа. Талуудын эрх, үүрэг

6.3 Дахивар нөөц хүлээн авагч дараах эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ. Үүнд:

- 6.3.1 Энэхүү гэрээнд заасан шаардлага хангасан дахивар хаягдал нийлүүлэхийг Бэлтгэн нийлүүлэгчээс шаардах эрхтэй.
- 6.3.2 Бэлтгэн нийлүүлэгчээс нийлүүлсэн дахивар нөөцийг 3.3 дахь хэсэгт заасан байршилд аюул осолгүй хүлээж авах, хадгалах, үйлдвэрлэлд ашиглах тал дээр хариуцлага хүлээж ажиллана.
- 6.3.3 Бэлтгэн нийлүүлэгчээс нийлүүлсэн дахивар нөөцийг Дахивар нөөц хүлээн авагч хүлээж авсны дараах шалгалтаар гэмтэлтэй, чанрын шаардлага хангаагүй хаягдлын хорогдолыг бэлтгэн нийлүүлэгчид мэдэгдээний үндсэн хорогдол тооцох эрхтэй.
- 6.3.4 Дахивар нөөц хүлээн авагч Бэлтгэн нийлүүлэгчид дахивар хаягдлын төрөл, хэрхэн хуримтлуулах талаар зааварчилгаа өгөх үүрэгтэй.
- 6.3.5 Дахивар нөөцийг төлөвлөсөн хугацаандаа чирэгдэлгүй тогтмол хүлээн авах үүрэгтэй.
- 6.3.6 Дахивар нөөцийг өөрийн болон дахин боловсруулах үйлдвэрийн нөхцөл байдлаас шалтгаалан хүлээн авах боломжгүй тохиолдолд урьдчилан амаар болон бичгээр мэдэгдэх үүрэгтэй.

6.4 Бэлтгэн нийлүүлэгч дараах эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ. Үүнд:

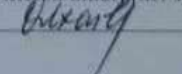
- 6.2.8 Гэрээнд заасны дагуу тогтоосон байршил, хугацаанд дахивар нөөцийг хүлээн авахыг Дахивар нөөц хүлээн авагчаас шаардах эрхтэй.
- 6.2.9 Дахивар нөөцийн эмх цэгцтэй, чанрыг хангуулах үүрэг бүхийн байнгын ажилтан томилж үүрэгтэй.
- 6.2.10 Дахивар нөөцийг их хэмжээгээр хуримтлуулан жилд 4-с доошгүй удаа нийлүүлэх үүрэгтэй.
- 6.2.11 Гэрээгээр хүлээсэн үүргийн дагуу дахивар хаягдлын нөөц бүрдүүлж аюулгүй хадгалалт, энэхүү гэрээний 2.1-д заасан шаардлага хангасан түүхий эдийг Дахивар нөөц хүлээн авагчид хүлээлгэн өгөх үүрэг хүлээнэ.
- 6.2.12 Дахивар нөөцийг Дахивар нөөц хүлээн авагчаас өгсөн зааврын дагуу ямар нэг шавхруу үлдэгдэлгүй, механик бэхэлгээ, нэмэлт биет, бохирдолгүй, хооронд нь холихгүй, эмх цэгцтэйгээр бэлтгэн нийлүүлэх үүрэгтэй.
- 6.2.13 Бэлтгэн нийлүүлэгч нь зөвхөн Дахивар нөөц хүлээн авагч талд гэрээний дагуу хог хаягдалыг нийлүүлэх ба хог хаягдал ачуулсан дохиолдолд буюу хог хаягдал ачуулах дуудлага өгсөн дохиолдолд үйлчилгээний хөлс 50000 төгрөг /тавин мянган төгрөг/-ийг 100182755409 тоот төрийн сангийн дансанд тушааж дуудлагыг баталгаажуулна.
- 6.2.14 Хууль болон гэрээнд заасан бусад эрх, үүрэг.

Долоо. Хариуцлага

- 7.9. Дахивар нөөцийг хүлээн авагч тал Дахивар нөөц хүлээн авах хүлээлгэн өгөх хүртэлхи зардал болон аливаа эрсдэлтийг хариуцна.
- 7.10. Бэлтгэн нийлүүлэгч нь 6.2.4-т заасан үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд хамтын ажиллагаагаа тууштай биелүүлж чадаагүй байдлыг цахим орчинд нээлттэй мэдээллэнэ
- 7.11. Талууд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйн улмаас нөгөө талд учирсан хохирлыг буруутай тал бүрэн хариуцаж, барагдуулна.

Худалдан авагч:

Бэлтгэн нийлүүлэгч:

11

- 10.9. Гэрээний Хавсралт болон бусад холбогдох баримт бичгүүд энэхүү гэрээний салшгүй хэсэг болно.
- 10.10. Энэхүү гэрээгээр зохицуулагдаагүй бусад харилцааг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлэнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Дахивар нөөц хүлээн авагчийг төлөөлж:
“Бор-Өндөр Хот Төхижилт” ТБАГУТҮГ

Бэлтгэн нийлүүлэгчийг төлөөлж:
“Арвижих хүдэр” ХХК-ийн
хуулийн зөвлөх :

Ө.Лхагважав

Худалдан авагч:

Бэлтгэн нийлүүлэгч:

"Төвшин сайхан монх" НҮТББ болон
 _____ нарын хооронд
 20__ оны ____ дугаар сарын ____ -ны өдөр байгуулсан
 _____ тоот гэрээний Хавсралт № 1

ДАХИВАР НӨӨЦ ХҮЛЭЭН АВАХ ХЯНАЛТЫН ХУУДАС

Огноо: _____ № _____

Хүлээн авагч байгууллагын нэр: "....."

Хүлээлгэн өгсөн байгууллагын нэр: _____ -н _____

№	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжээ /кг/	Нэгж үнэ /₮/	Нийт үнэ /₮/	Нэмэлт тэмдэглэл
1					
2					
3					
5					
6					
7					
8					
Нийт дүн					

Хүлээлгэн өгсөн эд хариуцагч: _____ Утас: _____

Хүлээн авсан: _____ Утас: _____

Худалдан авагч:

Бэлтгэн нийлүүдэгч:

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/11-27/2

Захиалагч: “Ашид ананда” ХХК
Дээж авсан цэг: “Арвижих хүдэр” ХХК, Хэнтий аймаг, Дархан сум
Сорьц авсан огноо: 2023 оны 11 сар 20 өдөр
Шинжилгээ хийсэн огноо: 11 сарын 27

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	рН	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	СаСО ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солилцох сууриуд, мг-экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Зүсэлт 1											
1	0-20	7.28	0.052	0.123	2.23	1.28	0.43	19	9	2.1	6

1. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Зүсэлт 1								
1	0-20	43.0	32.3	13.4	3.6	1.9	5.8	11.3

2. ХӨРСНИЙ ЭРҮҮЛ АХУЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН. ИГР ХӨРСӨНД

№	Дээжний дугаар	Нянгийн тоо	Гэдэсний савханцрын титр (E.coli) MNS 3297:2019		Анаэробын (Cl.perfringens) MNS 3297:2019	
		Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
Кемп орчим						
1	Дээж 1	6.0*10 ⁵	0.01<	2	0.1<	1

* Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна

Нарт ШУУН Консалтинг ХХК

3. ХӨРСНИЙ ХҮНД МЕТАЛЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Cr	Pb	Cd	Zn	Cu	Ni
		мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг
Дээж 2	0-5	44.2	243.8	0.0	243.9	75.6	4.8
Зүсэлт 1	0-20	54.3	50.0	0.0	103.4	16.5	4.8
Дээж 3	0-5	29.3	37.5	0.0	226.1	64.0	0.0
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	50	1	100	60	60
Шавранцар хөрс		100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс		150	100	3	300	100	150

*Харгалзах түвшин * Жич: Энэхүү шинжилгээний харну нь тухайн цэгийн дээжэнд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД : (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Эрүүл Ахуйн Шинжилгээний Стандарт MNS 5367:2004, MNS6341:2012, Хүнд металлуудыг -хаан дарсанд атом шингээлтийн спектрометрээр MNS ISO 11466:2007)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Х.УУГАНЦЭЦЭГ, ДЭНХЧИМЭГ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

Нарт ШУҮН Консалтинг ХХК

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/11-27-1

Захиалагч: “Ашид Ананда” ХХК
Дээж авсан цэг: “Арвижих хүдэр” ХХК, Хэнтий аймаг, Дархан сум
Сорьц авсан огноо: 2023 оны 11 сар 20
Уст цэгийн төрөл: Цэвэршүүлсэн ус
Зориулалт:
Харилцах утас:
Аргын стандарт: MNS1097:1970

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	100.00	4.99	77.15	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	11.00	0.90	13.99	HCO ₃ ⁻	276.00	4.52	69.96
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	51.00	1.44	22.25
K ⁺	2.00	0.05	0.79	SO ₄ ⁻	23.00	0.48	7.41
Na ⁺	12.00	0.52	8.07	NO ₃ ⁻	1.50	0.02	0.37
Дүн	125.00	6.47	100.00	Дүн	351.50	6.47	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:

(Σ_{A+K} 476.5 мг/л

HCO₃-ийн хагасыг хассан анион, катионуудын нийлбэр: 338.5 мг/л

Физик үзүүлэлтүүд

Өнгө: 0-өнгөгүй,

Үнэр: 0-үнэргүй

Булингар: Булингаргүй

Тунгалаг: Тунгалаг

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 327 ppm

Ерөнхий хатуулаг: 5.89 мг-экв/л

/ бага хатуулагтай ус/

Урвалын орчин: pH- 7.55

Цахилгаан дамжуулах чадвар:

ЕС -0.828 ds/m

TDS: 429 ppm

$$M(0.48) = \frac{HCO_3\ 70\ [Cl\ 22\ SO_4\ 7]}{Ca\ 77\ [Mg\ 14\ Na\ 8]}$$

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ Гидрокарбонатын анги, кальцийн бүлэг, II төрлийн цэнгэг буюу дунд зэрэг эрдэсжилттэй, бага хатуулагтай ус.

“Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018” – стандартын шаардлагыг хангаж байна.

Жич: усны сорцыг шинжлүүлсэн байгууллага хувь хүн хариуцан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ:

ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ

С.НЯМДАШ

СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836

E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/11-27

Захиалагч: “Ашид Аянда” ХХК
Дээж авсан цэг: “Арвижих хүдэр” ХХК, Хэнтий аймаг, Дархан сум
Сорьц авсан огноо: 2023 оны 11 сар 20
Уст цэгийн төрөл: \худаг
Зориулалт:
Харилцах утас:
Аргын стандарт: MNS1097:1970

Катион	1 дм ³			Анион	1 дм ³		
	мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%		мг/л	мг-экв/л	мг-экв/%
Ca ⁺⁺	105.00	5.24	78.45	CO ₃ ⁻	0.00	0.00	0.00
Mg ⁺⁺	10.00	0.82	12.32	HCO ₃ ⁻	283.00	4.64	69.40
Fe	0.00	0.00	0.00	Cl ⁻	51.00	1.44	21.53
K ⁺	2.00	0.05	0.77	SO ₄ ⁻	26.00	0.54	8.11
Na ⁺	13.00	0.57	8.47	NO ₃ ⁻	4.00	0.06	0.97
Дүн	130.00	6.68	100.00	Дүн	364.00	6.68	100.00

Анион катионуудын нийлбэр:

(Σ_{А+К} 494 мг/л

HCO₃-ийн хагасыг хассан анион, катионуудын нийлбэр: 352.5 мг/л

Физик үзүүлэлтүүд

Өнгө: 0-өнгөгүй,

Үнэр: 0-үнэргүй

Будингар: Будингаргүй

Тунгалаг: Тунгалаг

Хуурай үлдэгдэл, мг/л: 332 ppm

Ерөнхий хатуулаг: 6.06 мг-экв/л / хатуу ус/

Урвалын орчин: pH- 7.79

Цахилгаан дамжуулах чадвар:

EC -0.837 ds/m

TDS: 441 ppm

$$M(0.49) = \frac{HCO_3 \ 69 \ [Cl \ 22 \ SO_4 \ 8]}{Ca \ 78 \ [Mg \ 12 \ Na \ 8]}$$

Химийн бүрэлдэхүүнээрээ Гидрокарбонатын анги, кальцийн бүлэг, II төрлийн цэнгэг буюу дунд зэрэг эрдэсжилттэй, бага хатуулагтай ус.

“Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS0900:2018” – стандартын шаардлагыг хангаж байна.

Жич: усны сорьцыг шинжлүүлсэн байгууллага хувь хүн харилцаан гүйцэтгэсэн болно.

ЗАДЛАН ШИНЖЛЭГЧ:

ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: С.НЯМДАШ СОЛОНГО Ph.D, Дэд проф.

